

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ขอขอบคุณ ดร. สมนิมิตร พุกงาม
ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัวข้อบรรยาย :

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และ 10
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- นโยบายรัฐบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- วิสัยทัศน์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559
- การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เอกสารประกอบการบรรยาย :

**สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. นโยบายและแผนการส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559.**

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.

**สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. การ
สัมมนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.**

<http://www.mnre.go.th>

<http://www.onep.go.th>

<http://www.deqp.go.th>

<http://www.pcd.go.th>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

- ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ**
- เนื้อหาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม**

รัฐธรรมนูญฉบับสีเขียวน

- มีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลายมาตรา**
- ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มากกว่าฉบับไหน ๆ**

ลักษณะเด่นของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

สร้างกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการสังคมไทยหลายเรื่องในเรื่อง
สิ่งแวดล้อม สร้างสังคมไทยเป็นรัฐที่

- มีมิติของการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- มิติความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

เดิม - รัฐดูแลสิ่งแวดล้อม โดยตรง แต่เพียงผู้เดียว

ใหม่ - รัฐ เสริมสร้าง สนับสนุนในการดูแลทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อมเท่านั้น

ภายใต้หลักการ 3 อย่าง

ภายใต้หลักการ 3 อย่าง

1. หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

2. หลักการพัฒนาคคุณภาพชีวิต

3. หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล

**•เชิงนิเวศ : สงวนบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ**

**•เชิงการเมือง : ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและ
ธรรมาภิบาลในรูปแบบของการมีส่วนร่วม**

2. หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต

• เพื่อควบคุม กำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพ
อนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิต

• สิทธิในคุณภาพชีวิต สิทธิในชีวิต สิทธิใน
ร่างกาย ==> สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี
(Right to live in a decent environment)

3. หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

- การมีส่วนร่วมมีหลายระดับ ตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือ ร่วมตรวจสอบรัฐ และ สัดส่วนการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับอาจไม่เข้มข้นเท่าเทียมกันในทุกระดับ

- การมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยที่ตนเองเป็นเจ้าของก็ยังคงผ่านองค์กรทั้งหลาย ไม่ใช่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดโดยลำพัง

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

การมีส่วนร่วม

ตามสิทธิ

ม. 46, 49, 56, 58,
59, 60, 61, 62

ตามเสรีภาพ

ม. 44, 45, 50

ตามหน้าที่

ม. 67, 69, 79

การจัดการสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐ - ส่วนกลาง

- ส่วนภูมิภาค
- ส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครอง
ท้องถิ่น

(ม. 290)

ชุมชนท้องถิ่น
ดั้งเดิม

(ม. 46)

NGO/
สถาบันการศึกษา
(ม. 56)

ประชาชนทั่วไป
(ม. 59)

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมี
สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ
ของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการ
บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล
และยั่งยืน ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนใน
การบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรใน
การบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ
และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง
ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ
อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อม
ได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผล
จากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ
หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการ
ดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต
หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน
ท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่อง
ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร

เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษา อบรม

พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม ของ

ชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่

กฎหมายบัญญัติ

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 290 เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- 1. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่**
- 2. การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มี
ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน**

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

(พ.ศ. 2545 -2549)

ส่วนที่ 1 วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ

บทที่ 1 วิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙

ส่วนที่ 2 การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย

บทที่ 2 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

ส่วนที่ 3 การเสริมสร้างรากฐานของสังคมไทยให้แข็งแรง

บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

บทที่ 5 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลอย่างยั่งยืน

บทที่ 6 ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

บทที่ 7 ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

บทที่ 8 ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ส่วนที่ 5 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

บทที่ 9 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

วิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ในระดับที่ยั่งยืนเพื่อช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและประเทศ รวมทั้งเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนา

ประเทศ โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม มุ่งเน้นประสิทธิภาพ การกำกับควบคุมที่มีประสิทธิผล มีความโปร่งใส สุจริต ตลอดจนมีการศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

นโยบายรัฐบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ
ความหลากหลายทางชีวภาพ แบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรร
มาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น
ดั้งเดิม

2. ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนและ
ชุมชนในการควบคุมและกำจัดการมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย
สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณา ในการศึกษา
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีการดำเนินโครงการที่มี
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และผลักดัน
การนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วม
มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

นโยบายรัฐบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของไทยสำหรับการแสวงหาการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทุกแหล่ง รวมถึงการนำสิ่งของหรือเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่

5. กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ควบคู่ไปกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

6. สร้างมาตรฐานในการควบคุมการนำเข้าสารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อไม่ให้ประเทศไทยเป็นสถานที่ทดลองหรือจำหน่ายสารและวัตถุอันตรายที่ต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศผู้จำหน่าย

แนวทางการพัฒนา

1. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การอนุรักษ์และฟื้นทรัพยากรธรรมชาติ

ให้มีความอุดมสมบูรณ์

3. การอนุรักษ์และฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน

ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) ปรับกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่
- 2) พัฒนากลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการกำกับควบคุม ตรวจสอบ
- 4) สร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญ ของการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต
- 5) พัฒนาและทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์

- 1) คัดกรองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและมีการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับสมรรถนะ
- 2) ฟื้นฟูชายฝั่งและทะเลไทยให้คืนความอุดมสมบูรณ์
- 3) อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ
- 4) สนับสนุนการใช้ทรัพยากรน้ำอย่าง มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นธรรม
- 5) ฟื้นฟูทรัพยากรดินที่มีปัญหาและเสื่อมโทรม ให้มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์
- 6) ใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่เพื่อสนับสนุน ภาคการผลิตโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 7) ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และใช้พลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

3. การอนุรักษ์และฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว

- 1) ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**
- 2) ใช้ผังเมืองเป็นกลไกประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ให้เกิดความน่าอยู่และยั่งยืน**
- 3) อนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย**

4. รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้ความสำคัญกับการลดมลพิษเพื่อให้เมืองและชุมชนมีความน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และลดต้นทุนทางเศรษฐกิจในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน**
- 2) สนับสนุนการลดปริมาณขยะและของเสียและการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่**
- 3) สนับสนุนให้จังหวัดมีศูนย์รวมกำจัดขยะมูลฝอย**
- 4) ฟื้นฟูโครงการบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน**
- 5) กำกับควบคุมและจำกัดเขตอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูงให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด**
- 6) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษควบคู่กับการส่งเสริมกระบวนการ ผลิตที่สะอาด**
- 7) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษ**

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 10

(พ.ศ. 2550 -2554)

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

**พันธกิจ : มุ่งสู่"สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน" ภายใต้แนวปฏิบัติ
"ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"**

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน

2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม

**3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของ
ฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม**

**4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาล
ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข**

1. การพัฒนาคุณภาพคน

เพิ่มจำนวนการศึกษาเป็น 10 ปี

เพิ่มคุณภาพแรงงานระดับกลางเป็น 60%

เพิ่มรายได้เฉลี่ยแรงงาน 4.5%

เพิ่มสัดส่วนนักวิจัยเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน

เพิ่มอายุเฉลี่ยคนไทยเป็น 80 ปี

ลดรายจ่ายด้านสุขภาพร้อยละ 10

2. การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน

ชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ลดคดีอาชญากรรมลงร้อยละ 10

ลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4

3. ด้านเศรษฐกิจ

สัดส่วนเศรษฐกิจในประเทศต่อการค้าต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 75

การผลิตรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี

แผนฯ 8 (2540-2544)

- มุ่งคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา-เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ
- วิธีการ-บูรณาการองค์รวม
- **สร้างการมีส่วนร่วมจากล่าง-ขึ้นบน**
- โดยประชาชนเพื่อประชาชน

แผนฯ 9 (2545-2549)

- ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- คนเป็นศูนย์กลาง/ความอยู่ดีมีสุข
- สังคม-สิ่งแวดล้อม-เศรษฐกิจ สู่สมดุล/ยั่งยืน
- วิธีการ-บูรณาการ/องค์รวม

แผนฯ 10 (2550-2554)

- เน้นการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- คนเป็นศูนย์กลาง/ความอยู่ดีมีสุข
- สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- วิธีการ-บูรณาการ/องค์รวม/คุณธรรมนำความรอบรู้/ใช้ทุนประเทศ
- **สร้างเครือข่าย-การมีส่วนร่วมพัฒนาทุกขั้นตอน**

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิด

ทางสายกลาง

แนวทางการดำรงอยู่ การปฏิบัติตน ในทุกระดับครอบครัว
ชุมชน รัฐ-ในการพัฒนา บริหารประเทศ

หลักการ

เงื่อนไข

ความรู้รอบรู้

ความรู้ในตัวคน หลัก
วิชา รอบคอบ
ระมัดระวัง

คุณธรรม

ซื่อสัตย์ สุจริต

ความเพียร

อดทน
ขยันหมั่นเพียร มีสติ

เป้า ประสงค์

เชื่อมโยงวิถีชีวิต/เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/การเมือง
สร้างสมดุล/มั่นคง/เป็นธรรม/ยั่งยืน
พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรฯ : เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

พันธกิจ : สงวน อนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยส่งเสริมและ
สนับสนุนให้ประชาชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

เป้าหมาย :

1. ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มศักยภาพและเป็นธรรม
2. ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ สมบูรณ์และยั่งยืน
3. คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
4. ประชาชนได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม
5. การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และทันสมัย

ภารกิจของกระทรวงทรัพยากรฯ

- ติดตาม เฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
- กำหนดมาตรการและมาตรฐานการอนุรักษ์และฟื้นฟู
- พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ
- สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟู
- กำหนดนโยบายและแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ
- วางแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ
- กำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์

แนวทางปฏิบัติของกระทรวงทรัพยากรฯ :

- บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ**
- ยึดหลักธรรมาภิบาล**
- บนพื้นฐานการจัดการเชิงพื้นที่**
- การมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ**
- รณรงค์และสร้างจิตสำนึกของประชาชนทุกฝ่าย**
- สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง**

ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รมว.ทส.

วิสัยทัศน์

บริหารจัดการเชิงรุก บูรณาการเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เป็นวาระแห่งชาติและเป็นรากฐานในการพัฒนา
คุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พันธกิจ

สงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อ
การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แนวคิดใหม่ของกระทรวงทรัพยากรฯ

ต้องไม่ตัดขาดคนออกจากทรัพยากร และต้องให้คนที่มีส่วนในการใช้
ประโยชน์จากทรัพยากร มีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งที่เป็นอุปสรรค
ขัดขวางการทำงานให้บรรลุตามแนวทางนี้ ต้องถูกขจัดให้หมดไป
แม้แต่กฎหมายที่ล้าหลังก็ต้องถูกปฏิรูป รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานด้วย

แล้วจะทำอย่างไรให้นโยบายที่มีอยู่เปลี่ยนไปสู่การปฏิบัติได้จริง :
รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน (FACILITATOR)

ที่ผ่านมาเป็นไง :

นโยบายมี เป็นที่ยอมรับ แต่นำไปสู่การปฏิบัติน้อยมาก **เพราะ** ขาดกลไกทางสังคมที่มีพลังเพียงพอที่จะร่วมผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เป็นที่ชัดเจนว่าลำพังแต่เพียงภาครัฐไม่สามารถทำให้นโยบายปฏิบัติจริงได้ **เช่น การจัดการในระบบลุ่มน้ำ**

สิ่งที่กระทรวงฯ อยากเห็นคืออะไร :

แผนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัดที่จัดทำขึ้นโดยชุมชนอย่างแท้จริง เป็นแผนที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนดโครงการของหน่วยงานส่วนกลาง **(BOTTOM-UP PLANNING)** ไม่ใช่ส่วนกลางเป็นผู้วางแผนอย่างที่เป็นอยู่ **(TOP-DOWN PLANNING)**

สุวิทย์ คุณกิตติ-ยงยุทธ ตียะไพรัช รมว.ทส.

วิสัยทัศน์

**คืนความอุดมสมบูรณ์สู่ธรรมชาติ ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี
เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน**

พันธกิจ

**สงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน**

และบูรณาการเชิงรุก

นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- 1) ประเมินสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) สงวน อนุรักษ์ พัฒนา ปั่นฟู เพื่อดำรงสภาพสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการตามศักยภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน
- 3) สร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
- 4) จัดทำระเบียบ กฎเกณฑ์ และระบบการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นและประชาชนทุกกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ตลอดจนเสนอแนะแนวทาง และมาตรการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับสถานการณ์บนฐานข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ดำเนินการให้ชุมชนชนบทและในเมืองมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีโดยประสานการวางผังเมืองและจัดระเบียบชุมชน ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
- 2) ป้องกันรักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และอยู่ในระดับมาตรฐานที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของประชาชน ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 3) ป้องกัน ควบคุม ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และ เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
- 4) สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนสามารถปกป้องคุ้มครองและฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็น มรดกไปยังรุ่นต่อไป

นโยบายด้านการบริหารจัดการ

- 1) **บริหารจัดการแบบบูรณาการ** โดยยึดหลักธรรมาภิบาลบนพื้นฐานการจัดการเชิงพื้นที่ การมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ
- 2) **เติมภูมิปัญญาของประชาชนและเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร** ทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
- 3) **พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและประสิทธิภาพ**
- 4) **พัฒนาระบบและมาตรฐานฐานข้อมูลโดยใช้ ICT**
- 5) **ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา**
- 6) **รณรงค์และสร้างจิตสำนึก สร้างเครือข่ายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง**
- 7) **ติดตามแก้ไขข้อร้องเรียนของราษฎรรวมทั้งพัฒนากลไกและเครื่องมือในการจัดการให้มีประสิทธิภาพ**
- 8) **สร้างแรงจูงใจโดยใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคมและกฎหมาย**
- 9) **พัฒนากลไกลดความขัดแย้งและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม**
- 10) **เพิ่มบทบาทในเวทีโลกเพื่อพัฒนาความร่วมมือ**
- 11) **ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินโดยมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ชัดเจน**

ตัวอย่างแผนงานของกระทรวงฯ ในระดับประเทศและระดับจังหวัด

•ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- สำรวจ ประเมินสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รวมทั้งความต้องการใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- กำหนดกรอบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์
- สงวนและคุ้มครอง ระบบนิเวศที่เปราะบางและทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์
- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่ม
- บูรณะและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพสมบูรณ์และสามารถเอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ตัวอย่างแผนงานของกระทรวงฯ ในระดับประเทศและระดับจังหวัด

•ด้านสิ่งแวดล้อม

- นำเครื่องมือทางสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทำรายงาน **EIA** ต้องมีการปรับปรุง ทบทวนบทบาท โครงสร้างและภารกิจโดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน
- นำหลักการ “ใครทำให้เกิดมลพิษผู้นั้นเป็นผู้จ่าย **Pollutor Pay Principle (PPP)** มาใช้ ในการจัดการด้านมลพิษ
- การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการประกาศให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่เฉพาะ
- นโยบายนำไปสู่การปฏิบัติได้ เน้นการบังคับการใช้กฎหมายควบคุมการสร้างแรงจูงใจทางสังคมและเศรษฐศาสตร์
- หน่วยงานของกระทรวงต้องมีบทบาทในการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกต่อการแก้ไขปัญหา
- ชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่าย เพื่อเฝ้าระวังและติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การมอบนโยบายการบริหารจัดการ สนง. ทสจ.

โดย

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันพุธที่ 6 กรกฎาคม 2548

- **โครงสร้างกระทรวงฯ แบ่งตามกลุ่มภารกิจ เช่น กลุ่ม**

ทรัพยากรธรรมชาติ :- กรมป่าไม้ กรมอุทยานฯ กรมทรัพยากร

ทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรธรณี

- **โครงสร้างกระทรวงฯ** แบ่งตามกลุ่มภารกิจ เช่น กลุ่ม

ทรัพยากรธรรมชาติ :- กรมป่าไม้ กรมอุทยานฯ กรมทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรธรณี

- **ทรัพยากรธรณี**

- ต้องรู้ต้นทุนของตัวเองก่อนว่ามีอยู่เท่าไร
- ประเมินราคาทรัพย์สิน
- ทำ Value creation

ทรัพยากรป่าไม้

- การทำไม้อย่างถูกหลักวิชาการ
- การใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า :- ตัมน้ำป่นไฟฟ้า
- ไม่มองว่าทำลายทรัพยากร เพราะปลูกทดแทน
- หาที่ดินทำกินให้ประชาชนและบริหารจัดการที่ดีด้วย
- Zoning ใหม่ให้รู้ว่ามีป่าอะไรเท่าไร
- ฟื้นฟูพื้นที่ให้เร็วที่สุด
- ย้ายคนออกจากป่า หาพื้นที่ราบให้ทำกิน
- มี Buffer zone
- จัดเอกสารสิทธิในพื้นที่เสื่อมโทรม
- ให้ความรู้กับสังคมเรื่องป่าไม้

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- ปาฐกถาหลาย
- มีแต่การปราบ การป้องกันมีน้อย
- ขาดการวิจัย การการบริหารที่ดี

ทรัพยากรน้ำ

- ต้องรู้ว่ามีน้ำต้นทุนมีเท่าไร
- ปลุกป่าเก็บน้ำได้อย่างไร ได้เท่าไร
- จัดสรรการใช้ในภาคต่างๆ
- ทำ Mapping และ Zoning
- ในปี 2550 ต้องมีน้ำกระจายอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
- ประปาหมู่บ้าน

สิ่งแวดล้อม

- ตั้งคนให้ตรงกับงาน
- กำลังคนน้อย งบประมาณไม่มี ห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ
- Water treatment ตามลำคลองต่างๆ
- สร้างจิตสำนึกในครัวเรือน
- ตัวอย่างจังหวัดละ 1 แห่ง
- Friendly user
- อนุสัญญาต่างๆ

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2535 เป็นปีที่ 47 ในรัชกาลปัจจุบัน

หมวด 1 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

หมวด 2 กองทุนสิ่งแวดล้อม

หมวด 3 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 1 มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หมวด 4 การควบคุมมลพิษ

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการควบคุมมลพิษ

ส่วนที่ 2 มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

ส่วนที่ 3 เขตควบคุมมลพิษ

ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียง

ส่วนที่ 5 มลพิษทางน้ำ

ส่วนที่ 6 มลพิษอื่นและของเสียอันตราย

ส่วนที่ 7 ตรวจสอบและควบคุม

ส่วนที่ 8 ค่าบริการและค่าปรับ

หมวด 5 มาตรการส่งเสริม

หมวด 6 ความรับผิดชอบทางแพ่ง

หมวด 7

บทกำหนดโทษ

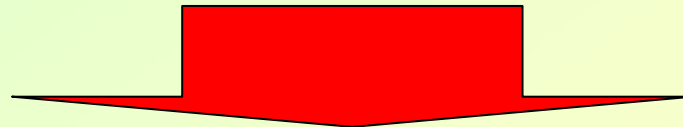
บทเฉพาะกาล

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ 2535

ให้ไว้ ณ วันที่ 29 มีนาคม 2535

7 หมวด 115 มาตรา

**จะต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2540**

ร่าง พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

มาตรา 1 - มาตรา 11

หมวด 1 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (มาตรา 12 - มาตรา 21)

หมวด 2 กองทุนสิ่งแวดล้อม (มาตรา 22 - มาตรา 31)

หมวด 3 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 1 มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 32 - 34)

ส่วนที่ 2 การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 35 - 41)

ส่วนที่ 3 เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (มาตรา 42 - 45)

ส่วนที่ 4 การทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (มาตรา 46 - 51)

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

หมวด 4 การควบคุมมลพิษ

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการควบคุมมลพิษ (มาตรา 52 - 54)

ส่วนที่ 2 มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด (มาตรา 55 - 58)

ส่วนที่ 3 เขตควบคุมมลพิษ (มาตรา 59 - 63)

ส่วนที่ 4 มลพิษทางอากาศและเสียง (มาตรา 64 - 68)

ส่วนที่ 5 มลพิษทางน้ำ (มาตรา 69 - 77)

ส่วนที่ 6 มลพิษอื่นและของเสียอันตราย (มาตรา 78 - 79)

ส่วนที่ 7 การตรวจสอบและควบคุม (มาตรา 80 - 87)

ส่วนที่ 8 ค่าบริการและค่าปรับ (มาตรา 88 - 93)

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

หมวด 5 มาตรการส่งเสริม (มาตรา 94 - 95)

หมวด 6 ความรับผิดชอบทางแพ่ง (มาตรา 96 - 97)

หมวด 7 บทกำหนดโทษ (มาตรา 98 - 111)

บทเฉพาะกาล (มาตรา 112 - 115)

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

มาตรา 6

เพื่อประโยชน์ในการร่วมกัน ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

- 1. รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการ...**
- 2. ได้รับชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากรัฐ**ในกรณีที่ได้รับความเสียหายจากภัยอันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการใดที่ริเริ่ม สนับสนุน หรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- 3. การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิด.....**กรณีได้เห็นการกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย...
- 4. การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงาน**ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 5. การปฏิบัติตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง...โดยเคร่งครัด**

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535

มาตรา 7

เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อม **ให้องค์กรเอกชน** ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
ไทยหรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครอง
สิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมิได้มีวัตถุประสงค์ในทาง
การเมืองหรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจด
ทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้าน การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯตามหลักเกณฑ์ วิธีการและ
เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 8

องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 7 อาจได้รับการช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากทางราชการ ดังนี้

- 1. การจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตามพรบ. หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง**
- 2. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลหรือข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกของสาธารณชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ**
- 3. การช่วยเหลือประชาชนในที่ใดที่หนึ่ง ริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น**
- 4. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง**
- 5. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับอันตรายหรือความเสียหาย....**

ร่าง พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ.....

การปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

1. บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่

1.1 การได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเว้นแต่จะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความปลอดภัยของประชาชน

1.2 การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารจากหน่วยงานราชการรวมทั้งแสดงความคิดเห็นก่อนการอนุญาตการดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.3 ฟ้องหน่วยงานของรัฐ..เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

1.5 การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมนอกกระบวนโรงเรียน

ร่าง พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2. องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 7 อาจได้รับการช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากทางราชการ ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับอันตรายหรือความเสียหาย.....
3. การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมหรือองค์กรเอกชนอาจเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีให้ออกกฎกระทรวงให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
5. ก่อนให้ความเห็นชอบ EIA ผู้เสนอโครงการต้องให้ประชาชนได้รู้ข้อมูลในรายงาน EIA และให้มีการทำประชาพิจารณ์

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

- กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพอากาศและการควบคุมมลพิษทางอากาศ
- กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพน้ำและการควบคุมมลพิษทางน้ำ
- กฎหมายเกี่ยวกับขยะมูลฝอย
- กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัย
- กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม
- กฎหมายเกี่ยวกับกองทุนสิ่งแวดล้อม
- กฎหมายเกี่ยวกับเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- กฎหมายเกี่ยวกับเขตควบคุมมลพิษ
- กฎหมายเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์
- กฎหมายเกี่ยวกับโรงงาน
- กฎหมายเกี่ยวกับคุณภาพระดับเสียงและการควบคุมมลพิษทางเสียง
- กฎหมายเกี่ยวกับสารพิษ สารเคมี วัตถุอันตราย วัตถุมีพิษ และการควบคุม

**นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. 2540-2559**

**นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. 2540-2559 พร้อมกับการจัดทำแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.
2545-2549**

**นโยบายและแผนฯ พ.ศ. 2540-2559 เป็นกรอบนโยบายและแนว
ทางการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ถ่ายทอดเป็นแผน
จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้ครอบคลุมและประกอบด้วยแผนงานในเรื่อง
ต่างๆ**

**แผนงานและการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.
2545-2549 เป็นแผนการดำเนินงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการที่ต้องนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับจังหวัด**

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

กรอบของงานที่ต้องดำเนินการมี ดังนี้

1. เร่งรัดแก้ไขปัญหาคอนโทรลของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ รวมทั้งการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน การศึกษา และประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม
2. ปรับปรุงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและระบบโครงสร้าง การประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการจัดการมากยิ่งขึ้น
3. ปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนที่มีต่อความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2550-2554

<http://www.onep.go.th/envplan50-54/index.asp>

การปฏิรูประบบราชการและการบริหารราชการประเทศใหม่ที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น CEO (Chief Executive Officer) สามารถบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้สามารถตอบสนองนโยบายภาครัฐและความต้องการของประชาชนในจังหวัดและการที่กฎหมายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีการดำเนินการดังนี้

1. ทบทวนแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 – 2549

2. จัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554

เพื่อใช้เป็นกรอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) โดยได้จัดทำกรอบกระบวนการการดำเนินการยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550– 2554 ขึ้น

<http://www.onep.go.th/envplan50-54/index.asp>

สรุปการดำเนินการตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 – 2549

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมพ.ศ. 2545-2549 ได้แก่

1.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและภารกิจของหน่วยงาน ส่งผลให้แนวทางและมาตรการดำเนินการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่รับผิดชอบไปจากเดิม ทำให้หน่วยงานที่มีภารกิจยังไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.2 ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกับกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.3 การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ยังอยู่ในวงจำกัด

1.4 ความไม่พร้อมและไม่เพียงพอของบุคลากร โดยเฉพาะหน่วยงานในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

1.5 ความไม่พร้อมของเครื่องมือและกลไก ในการแปลงกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ

1.6 การดำเนินการตามกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในบางประเด็น เช่น การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา

<http://www.onep.go.th/envplan50-54/index.asp>

สรุปการดำเนินการตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 – 2549

2. ข้อเสนอแนะในการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ

2.1 ควรมีการทบทวน/ปรับสาระสำคัญของแผนฯ ให้ครอบคลุมทุกสาขา

2.2 ควรมีการเผยแพร่สาระสำคัญของแผนฯ ให้ครอบคลุมทุกหน่วยงาน

2.3 ควรมีการสนับสนุนในด้านบุคลากร งบประมาณ และเทคนิควิชาการในการปฏิบัติงาน

3. แนวทางในการทบทวน/ปรับกรอบแผนฯ

3.1 ควรมีการทบทวน/ปรับสาระสำคัญของแผนฯ ให้ครอบคลุมทุกสาขา

3.2 ควรมีการทบทวนเป้าหมายของแผนฯ และปรับปรุงให้สามารถวัดผลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพได้ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงพื้นที่

3.3 ควรปรับปรุงการบังคับใช้ของแผนฯ

3.4 ควรมีการทบทวนการกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินการตามแผนฯ ในแต่ละประเด็น

3.5 ในการจัดทำกรอบแผนฯ ในระยะต่อไป ควรดำเนินการโดยให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

<http://www.onep.go.th/envplan50-54/index.asp>

กรอบและกระบวนการยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554

โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550–2554 ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

- 1 ขั้นตอนการยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554
- 2 กรอบการดำเนินงานเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการยกร่างแผนฯ
- 3 องค์ประกอบหลัก และกิจกรรมหลักในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (Components) ได้แก่
 - องค์ประกอบที่ 1 : การศึกษาและวิเคราะห์เชิงลึก (R&D)
 - องค์ประกอบที่ 2 : การยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - องค์ประกอบที่ 3 : การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ
 - องค์ประกอบที่ 4 : การทำสื่อกลางและเครื่องมือสนับสนุนข้อมูลและความรู้สำหรับภาคประชาชน (Tool Kits)

สรุปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย

- นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากร → ชัดเจน
 - มีทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - ทันทสมัย สากล โดยบริหารจัดการแบบบูรณาการ
 - ใช้ลุ่มน้ำเป็นกลางในการพัฒนา
 - การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง
- การปฏิบัติในการบริหารจัดการทรัพยากร → เพิ่งเริ่มต้น
- สิ่งที่ทำทหาย
 - การปรับเปลี่ยนการทำงานของราชการ เฉพาะทาง → บูรณาการ
 - เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการอย่างแท้จริง

ขอขอบพระคุณทุกท่าน

สวัสดี

ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทย

1. ความล้าหลังของสถาบันการจัดการ

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว จากประเทศที่มีทรัพยากรบางประเภทเหลือใช้ กลายเป็นประเทศที่ทรัพยากร ธรรมชาติ บางประเภทเริ่มขาดแคลนเพราะความต้องการที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน กติกาและองค์กรที่ใช้ควบคุมทรัพยากรบางประเภทเริ่มล้าหลัง และไม่ได้ รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนไป

2. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

การประชาสัมพันธ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมของไทย ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยขาดการผสมผสานและเกื้อหนุนนโยบายของ กระทรวงต่างๆ อย่างมีระบบและให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวด

กติกาและกฎหมายไทยถูกบั่นทอนประสิทธิภาพโดยอำนาจทางการบริหาร และทางการเมือง เพื่อใช้อำนาจบริหารให้เป็นประโยชน์แก่ตน โดยการใช้กฎหมายหรือใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ ของกฎหมาย การซ้อนทับกันของกฎหมายทำให้ส่วนราชการบางส่วนไม่กล้าใช้กฎหมาย

4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรัฐ

4.1 การบริหารอย่างแยกส่วน

4.2 เครื่องมือไม่เพียงพอ

กฎหมายและระเบียบที่เป็นเครื่องมือหลักในการจัดการ หย่อนยานลง รัฐก็มีเครื่องมืออื่นน้อยมากในการจัดการ พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ครอบคลุมแต่ค่าธรรมเนียมมิได้ ครอบคลุม เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์นานาประเภท ที่จะใช้จัดการสิ่งแวดล้อม แม้แต่ภาษีสิ่งแวดล้อม และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (economic instruments) อื่นๆ ที่จะใช้ชดเชยให้แก่ผู้ที่ ต้องสูญเสียส่วนหนึ่งของทรัพย์สินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ก็มีได้มีบรรจุไว้ใน พรบ. นี้ กระทรวงการคลังจึงต้องอาศัย ภาษีสรรพสามิตเข้ามาทดแทนภาษีสิ่งแวดล้อม

4.3 บุคลากรของรัฐ

รัฐบาลได้สร้างบุคลากรด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาจำนวนมาก แต่บุคลากรเหล่านี้ ขาดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรใน ระบบราชการไทย ใช้การสัมมนา เป็นหลัก แต่การสัมมนาส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้อย่างผิวเผินเหมาะกับการสร้างวิสัยทัศน์ (vision) แต่มักไม่มีความลึกเพียงพอที่จะเสริมทักษะ ให้อยู่ในระดับที่จะปฏิบัติการให้เห็นผลได้ นอกจากนี้ ระบบการบริหารราชการแผ่นดินไทยเป็นระบบที่มีกฎระเบียบบนแน่นหนา ขาดความยืดหยุ่น ขาดการประเมินผลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

การบริหารสิ่งแวดล้อมในอนาคต จะต้องอาศัยการบริหารจัดการขององค์กรรัฐในระดับ จังหวัดและท้องถิ่น มากขึ้น การถ่ายทอดบุคลากรและองค์ความรู้ไปสู่บุคลากรท้องถิ่นย่อม เป็นเรื่องที่จำเป็น การขาดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ตลอดจน การใช้เครื่องมือทางนโยบายต่างๆ รวมทั้งมาตรการทางการคลัง และการเงินเพื่อชดเชย อาจทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นพยายามใช้นโยบายผลักดันปัญหาให้ท้องถิ่นอื่นๆ มากกว่าที่จะ ร่วมมือกัน ป้องกันและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม

5. บทบาทขององค์กรเอกชนอิสระเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ฝ่ายรัฐและฝ่ายองค์กรเอกชนอิสระมีความแตกต่าง ในวิสัยทัศน์ และการทำงาน และขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผลก็คือ องค์กรเอกชนอิสระส่วนใหญ่ขาดการสนับสนุนด้านความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม ไม่มีศักยภาพในการพัฒนา บุคลากรของตนเองให้ก้าวหน้า ขาดการสร้าง สมรรถนะในลักษณะองค์กรที่ สามารถ ปฏิบัติงานได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

แนวทางการจัดการในอนาคต

การแก้ปัญหาเชิงสถาบันซึ่งเป็นรากเหง้าของปัญหาการจัดการทรัพยากร ได้แก่ การปรับปรุงกติกาและ องค์กรให้เข้มแข็งนั้น ความสำเร็จขึ้นอยู่กับ ความมีวิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำ และความ กล้าหาญทางการเมืองของผู้นำทางการเมือง และผู้สร้างนโยบายที่จะยอมรับสาเหตุของปัญหา และ ส่งเสริมการสร้างและรักษากติกาขึ้นมาให้เข้มแข็งโดยไม่พะวงกับฐานอำนาจทางการเมือง

1. หลักการเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

รัฐบาลได้ประกาศหลักการ “ผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย” แต่การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมไม่สามารถอาศัยหลักเกณฑ์เพียงประการเดียว ยังมีหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่ต้องนำมาใช้ เช่น หลักเกณฑ์ “ผู้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย” กล่าวคือ ผู้นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องรับภาระต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและต้องคำนึงถึงผลต่อผู้อื่นในปัจจุบัน และควรให้การบริหารเข้าสู่ระบบ “การป้องกันไว้ก่อน” แทนที่จะมาตามแก้ไขเมื่อเกิดผลกระทบขึ้น

แนวทางการจัดการในอนาคต

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน : มีทั้งสิทธิและหน้าที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม มีหลายระดับ ตั้งแต่สิทธิในการได้รับข่าวสารข้อมูล สิทธิ ที่จะอยู่ในคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิที่จะมีส่วนในกระบวนการตัดสินใจ จัดทำโครงการขนาดใหญ่ที่จะมี ผลด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนา ให้มีเวทีที่ทุกฝ่ายยอมรับและมีกระบวนการที่สามารถ หาข้อยุติ โดยสันติให้แก่กลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน มีการใช้ข้อมูลที่ดีเป็นฐาน มีผู้เป็นกลางมาเป็นผู้ดำเนิน กระบวนการปรึกษาหารือ เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ สร้างสรรค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในขณะเดียวกัน รัฐก็ควรใช้กลไกการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจว่า หน้าที่ของประชาชนได้แก่การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม หน้าที่ในการรับภาระค่าใช้จ่ายในการบำบัดมลพิษที่ตนสร้างขึ้น ตราบใดที่ประชาชนรู้จักรักษาสิทธิแต่ไม่รักษาหน้าที่ ถึงแม้รัฐจะทุ่มเทงบประมาณและบุคลากรสักเท่าไร ก็จะไม่อาจรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ได้

แนวทางการจัดการในอนาคต

3. พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส

รัฐบาลน่าจะใช้โอกาสที่ประชาชนทั้งชาติ ต่างยินยอมเสียสละเพื่อชาติมา ปรับปรุงการบริหารและมาตรการต่างๆ ที่ได้หย่อนยานลง

- รักษาคนดีในหน่วยราชการ ปรับระบบราชการให้มีเครื่องชี้วัดที่ไม่อิงแต่เพียงถาวรวัตถุ เช่น โครงการใหญ่ๆ

- ใช้มาตรการประหยัดทรัพยากร วิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้หน่วยราชการ เลิกใช้ทางออกทางวิศวกรรมที่ใช้งบประมาณสูง

- เลือกสรรประเด็นการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนและธุรกิจจะให้ความสนใจในยามวิกฤต เช่น มาตรการการประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ

- หันมาหาเครื่องมืออื่นๆ โดยเฉพาะการใช้ เครื่องมือทางสังคมเพื่อบริหาร ให้ประเทศไทยของเราให้รอดพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมๆ กัน